

I_Ref_SoS

Εργαστήριο

«Προωθώντας τον Διάλογο για την κοινωνική υποστήριξη των νέων προσφύγων 16-24 ετών: Η εμπειρία του Έργου ERASMUS+ I.ReF.SoS»

Αθήνα, 14.10.2019

«Κρίσιμα διδάγματα από την εξωτερική αξιολόγηση του Έργου ERASMUS+ I.ReF.SoS»

Γαβριήλ Αμίτσης

Υπεύθυνος Εξωτερικής Αξιολόγησης

Ο εισηγητής

Ο **Δρ. Γαβριήλ Αμίτσης** είναι δικηγόρος, Καθηγητής Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλειας και Διευθυντής του *Ερευνητικού Εργαστηρίου Κοινωνικής Διοίκησης* στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Τομέας Κοινωνικής Πολιτικής) του **Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής**. Διδάσκει από το 1990 σε Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού στα πεδία του Διεθνούς, Συγκριτικού και εθνικού δικαίου και των πολιτικών κοινωνικής και επαγγελματικής ασφάλισης, κοινωνικής πρόνοιας, υγείας, απασχόλησης και ένταξης. Παράλληλα, εξειδικεύεται στην εκπόνηση στρατηγικών μεταρρύθμισης στα πεδία της απασχόλησης, κατάρτισης, κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνικής πρόνοιας, κοινωνικής επιχειρηματικότητας και μετανάστευσης.

Έχει δημοσιεύσει πάνω από 100 μονογραφίες, βιβλία, συλλογικούς τόμους και άρθρα σε Ελληνικά και διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά.

Οι ενότητες της Εισήγησης

- ❑ Το πλαίσιο της εξωτερικής αξιολόγησης του Έργου *ERASMUS+ I.ReF.SoS*
- ❑ Οι στόχοι της αξιολόγησης
- ❑ Το αντικείμενο της αξιολόγησης
- ❑ Η μεθοδολογία της αξιολόγησης
- ❑ Τα βασικά εργαλεία της αξιολόγησης
- ❑ Το χρονοδιάγραμμα και τα Παραδοτέα
- ❑ Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης
- ❑ Οι εισηγήσεις περαιτέρω κεφαλοποίησης του Έργου

Το πλαίσιο της αξιολόγησης

Η εξωτερική αξιολόγηση του Έργου ERASMUS+ I.ReF.SoS υλοποιήθηκε από την «ΣΥΓΚΛΙΣΙΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΙΚΕ» (<https://www.syglisis.eu>) για λογαριασμό του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), που λειτουργεί ως ο Συντονιστής Εταίρος της σύμπραξης.

Εγκαινιάσθηκε τυπικά τον Φεβρουάριο του 2018 και ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2019 με την κατάθεση της Συνθετικής Έκθεσης Εξωτερικής Αξιολόγησης.

Το προφίλ της ΣΥΓΚΛΙΣΙΣ

Η εταιρεία «ΣΥΓΚΛΙΣΙΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΙΚΕ» ιδρύθηκε το 2012 από επιστήμονες με υψηλή τεχνογνωσία και πολυετή εμπειρία στη συμβουλευτική και ερευνητική υποστήριξη οργανισμών και επιχειρήσεων του δημόσιου, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Επικεντρώνεται στην παροχή ερευνητικών, μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στα πεδία της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής καινοτομίας, υποστηρίζοντας φορείς που επιδιώκουν να επενδύσουν σε νέες λειτουργίες για την προώθηση υποδειγμάτων βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

Οι στόχοι της αξιολόγησης - 1

Οι διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης τυποποιούν ουσιαστικά την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων μίας παρέμβασης αναφορικά ιδίως με τον βαθμό επίτευξης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων. Στο επίπεδο του συγκεκριμένου Έργου, οι διαδικασίες αξιολόγησης έχουν μία διττή λειτουργία:

- (α) επιδιώκουν να επηρεάσουν άμεσα τα αποτελέσματα των υλοποιούμενων Δράσεων (κατάρτιση, συμβουλευτική, μελέτες, εργαλεία κλπ),
- (β) προσανατολίζονται να βελτιώσουν το πλέγμα των διαδικασιών που εφαρμόζονται από τους φορείς της Σύμπραξης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων.

Οι στόχοι της αξιολόγησης - 2

Παράλληλα, καθώς η διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης συμπληρώνει τις διαδικασίες υλοποίησης, τα πορίσματα της μπορούν να αξιοποιηθούν από τους αρμόδιους χειριστές των Εταίρων, ως εργαλείο μεγιστοποίησης των αποτελεσμάτων των Δράσεων που υλοποιούν.

Τέλος, η σύνθεση των πορισμάτων της αξιολόγησης επιδιώκει να αναδείξει τις καινοτομικές διαστάσεις μεθοδολογιών και εργαλείων για την προώθηση της εργασιακής / κοινωνικής ένταξης της ομάδας στόχου.

Το αντικείμενο της εξωτερικής αξιολόγησης

Η αξιολόγηση του Έργου επικεντρώθηκε σε τρεις άξονες:

- αξιολόγηση του **προγραμματικού σχεδιασμού** (the Project's intervention logic) μέσω ανάλυσης του διακρατικού, θεσμικού και πολιτικού πλαισίου του Έργου
- αξιολόγηση της **πορείας υλοποίησης** μέσω ανάλυσης των Κύριων Παραδοτέων (Intellectual Outcomes)
- αξιολόγηση των **αποτελεσμάτων** σε σχέση με τους στόχους του Έργου.

Η μεθοδολογία της αξιολόγησης - 1

Η μεθοδολογία έλαβε υπόψη τόσο τις γενικές απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση δράσεων ανθρωπίνων πόρων, όσο και τις ειδικές απαιτήσεις για την αξιολόγηση δράσεων για την προώθηση της εργασιακής / κοινωνικής ένταξης της ομάδας στόχου (νέοι αιτούντες άσυλο).

Στο πρώτο επίπεδο αξιοποιήθηκαν δείκτες (indicators) και εργαλεία (tools) διαρκούς αξιολόγησης πρωτοβουλιών στα πεδία της «**Μη Τυπικής Εκπαίδευσης**» (εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος) και της **Απασχόλησης**.

Η μεθοδολογία της αξιολόγησης - 2

Στο δεύτερο επίπεδο εφαρμόσθηκαν εργαλεία αξιολόγησης δράσεων για την προώθηση της εργασιακής / κοινωνικής ένταξης της ομάδας στόχου (νέοι αιτούντες άσυλο, τα οποία εντοπίσθηκαν μέσω της σχετικής βιβλιογραφικής επισκόπησης

Η κύρια ομάδα στόχου του Έργου είναι νέοι αιτούντες άσυλο που παραμένουν νόμιμα στην Ελληνική επικράτεια κατά την διάρκεια εξέτασης της αίτησής τους προς τις αρμόδιες αρχές

Μία κρίσιμη διευκρίνιση

- «**Υπήκοος τρίτης χώρας**»: κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή δεν έχει την υπηκοότητα Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 17§1 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
- «**Μετανάστης**»: κάθε πρόσωπο, το οποίο αναχωρεί από τη χώρα του για τη βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης και των συνθηκών διαβίωσής του
- «**Πρόσφυγας**»: κάθε πρόσωπο, το οποίο με δικαιολογημένο φόβο διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας, την ιθαγένεια της οποίας έχει και δεν δύναται ή λόγω του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να απολαύσει της προστασίας της χώρας αυτής ή χωρίς να έχει κάποια ιθαγένεια και ευρισκόμενος συνεπεία παρόμοιων γεγονότων εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του δεν μπορεί ή συνεπεία του φόβου δίωξης, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν

Τα βασικά εργαλεία της αξιολόγησης

- Έρευνα γραφείου και βιβλιογραφική έρευνα, που επικεντρώθηκε στην εξέταση και ανάλυση πηγών και δεδομένων που σχετίζονται με το Έργο
- Συμμετοχική έρευνα μέσω συναντήσεων με στελέχη των Εταίρων του Έργου
- Έρευνα πεδίου στους Εταίρους του Έργου με δομημένα ερωτηματολόγια
- Μελέτη ομάδων εστίασης (focus groups) με δείγμα της ομάδας στόχου του Έργου (νέοι αιτούντες άσυλο)

Το χρονοδιάγραμμα και τα Παραδοτέα

Παραδοτέο	Περιγραφή	Χρονοδιάγραμμα κατάθεσης
Οδηγός Πλαισίου και Μεθοδολογίας της Αξιολόγησης	Τυποποίηση της μεθοδολογίας, των διαδικασιών, των δεικτών και των εργαλείων της αξιολόγησης	Σε ένα μήνα από την έναρξη του Έργου της Εξωτερικής Αξιολόγησης
1 ^η Έκθεση Αξιολόγησης	Αξιολόγηση του σχεδιασμού του Προγράμματος Αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του Προγράμματος	Σε δέκα μήνες από την έναρξη του Έργου της Εξωτερικής Αξιολόγησης
Τελική Έκθεση Αξιολόγησης	Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και της επίδρασης του Προγράμματος Συμπεράσματα Προτάσεις	Με την ολοκλήρωση του Έργου της Εξωτερικής Αξιολόγησης

Η αξιολόγηση του προγραμματικού σχεδιασμού -1

1. Η λογική της παρέμβασης του Έργου (υποστήριξη της ενσωμάτωσης των νέων προσφύγων στις χώρες τελικού προορισμού τους μέσω της αποτελεσματικής χρήσης του χρόνου που δαπανούν στις χώρες υποδοχής με την αξιοποίηση του Κεφαλαίου «Νεολαία» του Προγράμματος Erasmus +) έλαβε πλήρως υπόψη τις κατάλληλες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής.
2. Η επιλογή της Τουρκίας ως εταίρου του Έργου είναι απολύτως δικαιολογημένη, δεδομένου ότι είναι η μεγαλύτερη χώρα φιλοξενίας προσφύγων παγκοσμίως.
3. Η επιλογή της Ελλάδας ως εταίρου του Έργου είναι απολύτως δικαιολογημένη, δεδομένου ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων είκοσι ετών η Ελλάδα έχει μετατραπεί σε χώρα προορισμού και εισόδου στην ΕΕ για την πλειονότητα των αιτούντων άσυλο από ασιατικές και αφρικανικές χώρες.

Τρεις κρίσιμες επισημάνσεις

Η Τουρκία έχει επικυρώσει τη Σύμβαση του ΟΗΕ για την προστασία των Προσφύγων (1951) με διατήρηση της επανεγκατάστασης σε τρίτη χώρα ως την προτιμώμενη βιώσιμη λύση για τους πρόσφυγες που μετακινούνται λόγω γεγονότων που συνέβησαν εκτός της Ευρώπης

Η Τουρκία εφαρμόζει καθεστώς «προσωρινής προστασίας» σε Σύριους υπηκόους και απάτριδες Παλαιστίνιους, το οποίο παρέχει δικαίωμα νόμιμης παραμονής, και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες

Οι de facto πρόσφυγες από άλλες χώρες καταγωγής δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση για ατομικό καθεστώς «διεθνούς προστασίας» με βάση το Νόμο 6458/2013 και υπόκεινται σε καθορισμό του καθεστώτος τους σύμφωνα με ιδιαίτερα αυστηρές διαδικασίες που διεξάγονται από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης της Μετανάστευσης (DGMM).

Η αξιολόγηση του προγραμματικού σχεδιασμού -2

4. Η επιλογή της Γερμανίας ως εταίρου του Έργου είναι απολύτως δικαιολογημένη, δεδομένου ότι εμπίπτει στις βασικές τελικές χώρες προορισμού για τους αιτούντες άσυλο που εισέρχονται στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια και έχει υιοθετήσει ένα μάλλον ευνοϊκό εθνικό πλαίσιο για την ένταξη των προσφύγων.

5. Κρίσιμα νομικά και πολιτικά ζητήματα που σχετίζονται με την επανεγκατάσταση ή την οικογενειακή επανένωση από την Ελλάδα σε άλλο Κράτος Μέλος της ΕΕ οδήγησαν στην τυποποίηση της βασικής ομάδας στόχου του Έργου (νέοι ενήλικες αιτούντες άσυλο με νόμιμη διαμονή στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της εξέτασης της αίτησης). Σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, μόνο οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες δικαιούνται οικογενειακής επανένωσης, ενώ αποκλείονται από αυτό το δικαίωμα άλλοι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων επικουρικής προστασίας.

Η αξιολόγηση του προγραμματικού σχεδιασμού -3

6. Η λογική της παρέμβασης του Έργου είναι πλήρως συμβατή με τις διεθνείς καλές πρακτικές στον τομέα της ενεργητικής ένταξης της ομάδας στόχου, που μπορεί να κατηγοριοποιηθούν σύμφωνα με δύο μοντέλα αναφοράς:

α) Το πρώτο μοντέλο αντιστοιχεί στο **υπόδειγμα της κοινωνικής ένταξης των αιτούντων άσυλο** (*social integration discourse*), όπως κωδικοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΟΣΑ

β) Το δεύτερο μοντέλο αντιστοιχεί στο **υπόδειγμα για την απασχόληση των νέων αιτούντων άσυλο** (*youth work discourse*), όπως κωδικοποιήθηκε από τον ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και εθνικούς οργανισμούς

Η αξιολόγηση του προγραμματικού σχεδιασμού - 4

7. Η προστιθέμενη αξία που παράγεται από το Erasmus + είναι εμφανής στο πλαίσιο της λογικής της παρέμβασης του Έργου, διότι θα υπήρχαν σημαντικά λιγότερες διεθνείς δραστηριότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για νέους πρόσφυγες χωρίς χρηματοδότηση από το Erasmus +.

Το Κεφάλαιο Erasmus + Youth είναι ένα μοναδικό και σημαντικό μέτρο στήριξης για τις δράσεις υποστήριξης των νέων, χωρίς τη χρηματοδότηση της οποίας μεγάλο μέρος του Έργου θα ήταν αδύνατη.

Όσον αφορά ιδιαίτερα την Ελλάδα, η προστιθέμενη αξία που παράγεται από το Erasmus + δεν επικεντρώνεται στη διάσταση της χρηματοδότησης, αλλά κυρίως στις διακρατικές του πτυχές, καθώς η Ελλάδα είναι βασικός δικαιούχος εξωτερικών πηγών χρηματοδότησης για το άσυλο.

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη διαθέσει στην Ελλάδα πάνω από 400 εκ. € σε έκτακτη βοήθεια μέσω του Μηχανισμού Έκτακτης Ανάγκης (ESI) και περίπου 561 εκ. € στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020 (322.800.000 από το ΤΑΜΕ και 238.200.000 από το ΤΕΑ).

Η χρηματοδότηση της ΕΕ δεν επικεντρώνεται στην υποστήριξη των μηχανισμών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για νεαρούς αιτούντες άσυλο, με εξαίρεση τα ακόλουθα αντιπροσωπευτικά προγράμματα:

“Non-formal education assistance and comprehensive protection assistance for vulnerable children, including unaccompanied minors” (Terre des Hommes, €5.83 εκ.)

“Food aid, non-formal education, assistance via an urban rental scheme” (Norwegian Refugee Council, €17.3 εκ.)

“Child friendly spaces, non-formal education classes, psycho-social support” (Save the Children, €9.65 εκ.).

Η αξιολόγηση της υλοποίησης - 1

1. Το Έργο υλοποιήθηκε χωρίς σημαντικά προβλήματα και όλοι οι εταίροι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για **την πορεία εφαρμογής σε σχέση με τον αρχικό προγραμματισμό** - παρά τις πολύ στενές προθεσμίες - και την επάρκεια των χρηματοδοτικών πόρων. Μολονότι εντοπίστηκε μία καθυστέρηση σε σχέση με τον αρχικό χρονοδιάγραμμα, αυτό δεν επηρέασε ούτε τη συνολική εφαρμογή του Έργου ούτε τη λογική παρέμβασής του.

2. Το **σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης των δράσεων ήταν αποτελεσματικό** και η χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία αξιολογήθηκε ως πολύ ικανοποιητική και κατάλληλη για την εκπλήρωση των στόχων του Έργου. Ο νέος εσωτερικός μηχανισμός του ΟΑΕΔ για την πιστοποίηση των Παραδοτέων μέσω εκθέσεων αξιολόγησης **ενίσχυσε σε σημαντική έκταση την ποιότητα του Έργου.**

Η αξιολόγηση της υλοποίησης - 2

3. Η Ομάδα Εξωτερικής Αξιολόγησης κατέθεσε συγκεκριμένες παρατηρήσεις και προτάσεις για το **περιεχόμενο και την μορφή των κύριων Παραδοτέων** του Έργου – η πλειοψηφία τους έγινε δεκτή από τους εταίρους της Σύμπραξης.

4. Όσον αφορά τη **συνεργασία μεταξύ των εταίρων**, όλοι οι εταίροι την αξιολόγησαν ως εξαιρετικά ικανοποιητική, χωρίς προβλήματα και με μεγάλο βαθμό ανταλλαγής πληροφοριών.

5. Η **μη ενεργός συμμετοχή της ομάδας στόχου** στον σχεδιασμό και την εκτέλεση μεμονωμένων δράσεων εντοπίστηκε ως μία ιδιαίτερη πρόκληση της υλοποίησης του Έργου. Ωστόσο, η κατάσταση αυτή δικαιολογήθηκε από τους εταίρους και δεν επηρέασε ούτε τη συνολική εφαρμογή του ούτε τη λογική παρέμβασης.

Η αξιοποίηση του Έργου

Σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, «Ο ΟΑΕΔ αναμένεται, μετά το πέρας του Έργου, να δρομολογήσει **μια νέα δράση για τους νέους πρόσφυγες/αιτούντες άσυλο**, ενσωματώνοντας όλες τις σχετικές εκροές του Έργου (προγράμματα σπουδών, μεθοδολογίες και εργαλεία) στα προγράμματα μαθητείας και επαγγελματικής κατάρτισης. Οι εταίροι θα προσαρμόσουν το **εκπαιδευτικό υλικό στις δυνητικές ομάδες στόχου που ζουν στις οι χώρες τους**, προωθώντας περαιτέρω **τη μεταφορά και τον αντίκτυπο των δράσεων** σε τοπικό/περιφερειακό/εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο».

Η κεφαλοποίηση του Έργου

Με στόχο την ενίσχυση της κεφαλοποίησης των αποτελεσμάτων του Έργου, ο Σύμβουλος Εξωτερικής Αξιολόγησης κατέθεσε μία δέσμη πρακτικών εισηγήσεων, συστήνοντας στους ενδιαφερόμενους εταίρους της σύμπραξης να τις λάβουν υπόψη στο πλαίσιο σχεδιασμού νέων πρωτοβουλιών και υποβολής τους για χρηματοδότηση ενώπιον των εθνικών αρχών ή/και των οργάνων της ΕΕ (ιδίως εν όψει της επόμενης Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ 2021-2027).

Η διαδικασία επιλογής των ωφελουμένων

Η διαδικασία επιλογής των αιτούντων άσυλο για συμμετοχή σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης πρέπει να στηριχθεί σε ένα ολοκληρωμένο δημόσιο μοντέλο παρέμβασης, με βάση τα ακόλουθα βήματα:

α) Ο δημόσιος οργανισμός που είναι αρμόδιος για τη σχετική πρωτοβουλία πρέπει να εντοπίσει την ομάδα στόχο και να καθορίσει τους όρους επιλεξιμότητας για την ένταξη των μελών της στο σχετικό πρόγραμμα.

β) Οι υποψήφιοι πρέπει να επιλέγονται μέσω μίας συντονισμένης διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ του δημόσιου οργανισμού που είναι αρμόδιος για τη σχετική πρωτοβουλία και της αρμόδιας δημόσιας αρχής για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.

Το πεδίο εφαρμογής των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης

Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης δεν πρέπει να περιορισθούν μόνο σε νέους αιτούντες άσυλο αλλά να καλύψουν και μία άλλη ομάδα στόχο που αντιμετωπίζει υψηλό κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού: **άνεργοι νέοι πρόσφυγες που κατοικούν στην ελληνική επικράτεια.**

Υπενθυμίζεται ότι στην Ελλάδα ζουν 48.026 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, 13.434 άτομα με ισοδύναμο καθεστώς πρόσφυγα, 76.099 αιτούντες άσυλο και 198 απάτριδες υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Η διάχυση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης

Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης δεν πρέπει να περιορίζονται στο δίπολο «πάροχος – ωφελούμενος». Τα αποτελέσματα τους πρέπει να διαχέονται τόσο σε ειδικά κοινά (κοινωνικοί εταίροι, επιχειρήσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ακαδημαϊκή κοινότητα), όσο ιδίως στην κοινή γνώμη και στους σχεδιαστές άλλων δημόσιων πολιτικών μέσω διαφορετικών μηχανισμών:

- ηλεκτρονικές πλατφόρμες μάθησης
- σεμινάρια και συνέδρια
- ερευνητικές συναντήσεις
- ιστοσελίδες και κοινωνικά μέσα
- ΜΜΕ

Ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας!

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την
εξωτερική αξιολόγηση του Έργου μπορείτε να
επικοινωνείτε με την κα. Φωτεινή Μαρίνη

ΣΥΓΚΛΙΣΙΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Tel. +30 2299025881 / +30 6945 552953

e mail: marini@syglisis.eu

Web site: www.syglisis.eu